

Edebiyat bahçesinden bir meyve...

Hasbahçe Kitaplığı / 17

Osmanlı Fıkraları

(Osmanlı'dan Fıkralar ve Nükteler)

Hazırlayan

Ömer Faruk YILMAZ

Yayın Yönetmeni

Kemal ERKAN

Yayın Koordinatörü

Faruk ÇINAR

Editör

Faruk Kasım BİLGEOĞLU

Tashih

Muhammet YILDIZ

Yasin ODABAŞI

Grafik-Tasarım

Fatih DEVREZ

Kapak Tasarım

Sedat YAZILITAŞ

Kapak Çizim

Pervin ÖZCAN

İç Çizim

Sevgi İÇİGEN

Baskı ve Cilt

Fazilet Neşriyat ve Tic. A.Ş.

Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No: 54

Güneşli/Bağcılar - İSTANBUL

Tel.: 0212 657 88 00

Faks: 0212 657 95 88

Sertifika No: 16384

ISBN: 978-605-80515-0-8

Hasbahçe bir Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş. markasıdır.

Alemdar Mah. Divanyolu,

İncilicavus Sokak No: 9A

Sultanahmet-Fatih İstanbul

Tel./Faks: 0212 512 41 01

www.hasbahcekitap.com

T.C. Kültür Bakanlığı Yayıncılık

Sertifika No: 15732

© Bu eserin bütün yayın hakları Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir.

Osmanlı Fıkraları

(Osmanlı'dan Fıkralar ve Nükteler)

Hazırlayan
Ömer Faruk Yılmaz

Bu kitabın sahibi:

.....

.....

İÇİNDEKİLER

<i>Takdim</i>	9
<i>Nasreddin Hoca</i>	11
<i>Acemi Berber</i>	13
<i>Adam Olmanın Şartı</i>	14
<i>Ağaçtan Öteye Yol Var</i>	15
<i>Ağızları Torba Değil ki Büzesin</i>	16
<i>Ağız Tadıyla Yiyemeyeceksin</i>	18
<i>Al Elimi</i>	19
<i>Allah'ın Rahmetinden Kaçılır mı?</i>	20
<i>Allah'ın Taksimi</i>	22
<i>Allah, İnsanın Ümit Etmediği Yerden Verir</i>	23
<i>Aşağı Bir İniver</i>	24
<i>At Nalı Uğur Getirir mi?</i>	25
<i>Ay da Yerine Geldi</i>	26

Ay mı Faydalı Güneş mi?.....	26
Balıklar Kokmasın Diye.....	27
Bana Ne, Sana Ne!.....	27
Başını Pencerede Unutmasın	28
Ben Bu Mezarın Ölüsüyüm.....	30
Bunun Suyu Nereden Gelir?.....	30
Bu Şehrin Havası.....	31
Büyük Hatalar.....	32
Canı Üzüm İster.....	32
Cennet ile Cehennem Dolunca	33
Ceviz ve Kabak.....	34
Cimri.....	35
Çorbanın Kokusu.....	35
Deli Deli Aktığın İçin Ağzını Tıkıyorlar	37
Deniz Tükendi.....	37
Devenin Kanadı.....	38
Dokuz Akçe Olsun	39
Dostlar Alışverişte Görsün	39
Dünya Kaç Kulaç	40
Dünyanın Dengesi.....	41
Eski Ay'ı Ne Yaparlar.....	41
Eşek Atla Gidiyor.....	42
Evdeki Patırtı.....	43
Evin Altı Üstüne Gelir.....	43
Güvercin.....	44
Hamam Parası.....	44
Hangisi Daha Acı.....	45

Hangi Taraf.....	46
Hazret-i İsa Aleyhisselâm Ne Yiyip Ne İçer?.....	46
Heybemi Bulun.....	47
Hırsızlarla Hoca.....	48
Hırsız Sığır.....	49
Hilal Kadar Ay.....	50
Horozsuz Tavuk Olur mu?.....	51
İpe Un Sermek.....	52
İşe Yarar Bir Şey Bulursa.....	52
İşin Yarısında.....	53
Kabahat Yalnız Bizde mi?.....	53
Kaçan Uyku Nasıl Yakalanır?.....	54
Katır Nereye Giderse.....	55
Kavuğun Kerameti.....	55
Kazan Doğurdu.....	57
Kedi Nerede?.....	58
Kırk Yıllık Sirke.....	59
Kuyruk Koparsa.....	59
Kuş Tüyü Yatak Yerine Pide.....	60
Kuvvetim Yine Aynı.....	61
Minare.....	62
Niçin Ters Bindin?.....	62
Onu Bana Sorun.....	64
Onun Üstü Bizden Kirli.....	64
Öbür Kapıdan Çıktım.....	65
Ölme Eşeğim.....	66
Önceden Yerde İdim.....	67

Suyun İyisi	67
Tıp Nedir?.....	67
Turşucu Kim?.....	68
Un Helvası.....	69
Uykusuz musun, Susuz musun?.....	70
Vade Verebilirim.....	71
Veresiye Zeytin.....	71
Ya Secdeye Kapanırsa.....	72
Ya Tutarsa!.....	73
Yağla Pirinç Olsaydı.....	74
Ya Yalancı Şahitliği Bırak.....	75
Ye Kürküm Ye.....	76
Yeşil Yaprak Arasında Karatavuk Kızıl Burnu	77
Yorgan Gitti, Kavga Bitti	78

TAKDİM

Mizah, bilgi ve zekâ keskinliği ile karışık, edebî bir ifade yoludur. Onun sermayesi şaka ve nükte suretinde ince alay, tenkit (eleştirme), takdîr ederek tekdir (azarlama), ifade eden övme ve eğlencedir. Kelime karşılığı latife veya nükte olan fıkranın edebî bir kıymeti, yani letafeti olduğu kadar zarafeti de olması lazımdır.

Latifeler hoşça gidecek ve ekseriya gülünecek sözlerdir. Fakat bunların içinde hikmet düsturu sayılacak pek çok söz, ibret dersi alınacak hisse vardır. Eğer latifede az veya çok edebe riayet edilmemişse ona “Hezel” denir.

Marifeti olmayan bir mizah, amiyane bir alay hududunu aşamaz. Hicivlerin ekseriyetinde olduğu gibi mübalağalı bir kabalık yolu tutulmuşsa,

bîedeb bir edebiyat türü sayılıp kâğıt üzerine dahi aktarılmaz, kendine yakışır ağızlarda gevelenir kalır.

Öteden beri her kavmin edebiyatçı ve hikmet sahibi kimseleri ciddî bir dille anlatılamayacak hikmet ve öğütleri, bazen alay ve mizah yollu fıkralarla halka telkine, bu yolla ahlakı süslemeye ve gafilleri uyarmaya gayret etmişlerdir. Bu sebeple latifeler hem gönülleri şenlendirme vesilesi olması, hem de ibret almayı, hakikatleri öğrenmeyi sağlaması yönüyle eğlencelerin faydalı kısmındandır.

Osmanlı devrinde de hiciv ve latife yaygındı. Nüktedanlık, bir edebî saha olarak devlet adamlarından ulemaya kadar her kesim ve her kademede yer bulmuştur. İnsanlar kendilerini edebî bir üslûb ile tenkîd edene karşı kabalıkla cevap vermeyi adeta edep dışı kabul ettiklerinden, ya o anda ya da zamanı geldiğinde latife ile cevabını vermeyi yine bir edep ölçüsü kabul etmişlerdir.

Bu gaye ile Osmanlı tarihinden seçtiğimiz fıkra ve nüktelerin okurlarımızı neşelendirirken, aynı zamanda ibret almalarını sağlayacağı kanaatindeyiz.

Ömer Faruk YILMAZ

GÜNDÜZ ÇALIŞSIN, GECE UYUSUN!

Fatih Sultan Mehmed Han, İstanbul'un fethini kolaylaştırmak için evvela Boğaziçi'nin Avrupa yakasına bir Boğazkesen Hisarı inşasına karar vermişti. Hemen faaliyete geçti. Kendisi de, bizzat ırgatların başında bulunarak hisarın bir an evvel bitirilmesine gayret ediyordu. Fatih, bu günlerin birinde, Vezir Çandarlı Halil Paşa'ya sordu:

“Edirne'deki medresede talebelerden biri vardı. O kimdi? Niçin gece hiç uyumazdı?”

Halil Paşa:

“Geceleri derse çalışır da sultanım, ondan dolayı uyumaz...” deyince, Sultan:

“Allah Allah! Bu talebe, benim gibi gece gündüz İstanbul'un fethini mi düşünüyor? Gündüz çalışsın gece uyusun.” diye cevap verdi.